

मागणी क्रमांक ZE१, (००)(१६) अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये (आय.टी.आय.) (कार्यक्रम) “५२- यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री या उद्दिष्टांतर्गत वितरीत झालेल्या निधीनुसार रु. १२.५० लाख इतक्या निधीतून करावयाच्या खरेदीस प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कौशल्य रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: खरेदीप्र-२०२१/प्र.क्र.१४८/व्यशि-४

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक : २९ मार्च, २०२२.

- संदर्भ:-** १. संचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांचे क्र.१२/नियोजन/खरेदी/प्रमा/प्र.क्र.४७/२७५, दि.३०.११.२०२१
२. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. विअप्र/प्र.क्र.३०/२०१३/विनिमय, दि.१७.०४.२०१५
३. उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग शासन निर्णय क्र.भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-III/ उद्योग-४, दि.०१.१२.२०१६,
४. उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग शासन निर्णय क्र.भांखस-२०१९/प्र.क्र.२०४/उद्योग-४, दि.०८.१२.२०१७,
५. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं/२०२१/प्र.क्र.४८/अर्थ-३, दि.२४.०६.२०२१
६. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं/२०२१/प्र.क्र.४८/अर्थ-३, दि.१४.१०.२०२१
७. कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता विभाग, शासन निर्णय क्र. कौविउ/२०१९/प्र.क्र.२४३/प्रशा-१, दि.१९.११.२०१९
८. संचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांचे क्र.१२/नियोजन/खरेदी/प्रमा/प्र.क्र.४७/१२१, दि.२९.०३.२०२२

प्रस्तावना :

जागतिकीकरणामुळे मोठ्या प्रमाणात औद्योगिकरण होत असून देशात तसेच राज्यातही औद्योगिकरण झपाट्याने होत आहे. आगामी वर्षात राज्यात एकूण लागणाऱ्या कुशल मनुष्यबळाचा विचार करता व्यवसाय प्रशिक्षणाची विद्यमान प्रवेशक्षमता व व्यवसाय प्रशिक्षणाच्या सुविधांचे प्रमाण वाढविणे अत्यंत आवश्यक आहे. मा.पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन करण्यात आलेल्या राष्ट्रीय कौशल्य विकास परिषदेने सन २०२२ पर्यंत देशात ५०० दशलक्ष कुशल मनुष्यबळाची निर्मिती करण्याचे उद्दिष्ट निश्चित केल्याने त्यानुसार औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांतील प्रवेशक्षमतेत भरीव वाढ करून अधिकाधिक कुशल मनुष्यबळ उपलब्ध करणे अनिवार्य ठरते. राज्यातील अल्पसंख्यांक समाजातील उमेदवारांनाही सदर व्यवसाय प्रशिक्षणाच्या व तदनुषंगाने रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या संधी उपलब्ध करण्यात येऊन त्यांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहात आणणे हे शासनाचे उद्दिष्ट आहे.

उक्त पार्श्वभूमीवर अल्पसंख्यांक समाजातील उमेदवारांना रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या संधी निर्माण होण्यासाठी राज्यातील ४३ अल्पसंख्यांक बहुल भागातील विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील कार्यरत व्यवसायात दुसऱ्या पाळीत २३७ व तिसऱ्या पाळीत ११ अशा एकूण २४८ तुकड्या, त्याचप्रमाणे बृहन्मुंबईतील मांडवी, जि.मुंबई शहर व नेहरूनगर (कुर्ली) जि.मुंबई उपनगर येथे नव्याने सुरू होणाऱ्या २ नवीन औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये २८ नवीन तुकड्या सुरू करण्यास उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग शासन निर्णय दि. २९ ऑगस्ट, २००९ अन्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

“वार्षिक योजना सन २०२१-२२ या आर्थिक वर्षात अर्थसंकल्पित करण्यात आलेल्या तरतूदीमधून २२३५९५३४ मागणी क्रमांक ZE१,(००)(१६) अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये (आय.टी.आय.) (कार्यक्रम) “५२- यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री या उद्दिष्टांतर्गत रु.२५.०० लाख उपलब्ध असलेल्या तरतूदीमधून वित्त विभाग शासन निर्णय दि.१४ ऑक्टोबर, २०२१ नुसार कपातीनंतर ५०% प्रमाणे रु. १२.५० लाख इतक्या रकमेच्या यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री उपकरणाच्या खरेदीस” प्रशासकीय मान्यता देण्याचा प्रस्ताव संचालनालयाने सादर केला असून विभागाने BDS प्रणालीवर वितरीत झालेल्या निधीनुसार रु. १२.५० लाख इतक्या निधीच्या खरेदीस प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

संचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांचे क्र.१२/नियोजन/खरेदी/प्रमा/प्र.क्र.४७/२७५, दि.३०.११.२०२१ अन्वये वार्षिक योजना सन २०२१-२२ या आर्थिक वर्षात अर्थसंकल्पित करण्यात आलेल्या तरतूदीमधून २२३५९५३४ मागणी क्रमांक ZE१,(००)(१६) अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये (आय.टी.आय.) (कार्यक्रम) “५२- यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री या उद्दिष्टांतर्गत रु.२५.०० लाख उपलब्ध असलेल्या तरतूदीमधून वित्त विभाग शासन निर्णय दि.१४ ऑक्टोबर, २०२१ नुसार कपातीनंतर ५०% प्रमाणे रु. १२.५० लाख इतक्या रकमेच्या यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री उपकरणाच्या खरेदीस प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. यावरील येणारा खर्च वार्षिक योजना सन २०२१-२२ या आर्थिक वर्षात अर्थसंकल्पित करण्यात आलेल्या तरतूदीमधून २२३५९५३४ मागणी क्रमांक ZE१,(००)(१६) अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये (आय.टी.आय.) (कार्यक्रम) “५२- यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री या लेखाशिर्षाखाली या उद्दिष्टाकरिता सन २०२१-२२ करिता मंजूर असलेल्या अनुदानातून सदरचा खर्च भागविण्यात यावा. मात्र प्रत्यक्षात खर्च रु. १२.५० लाख इतक्या वितरीत झालेल्या मर्यादेतच करण्यात यावा.

३. सदर शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. विअप्र-२०१३/ प्र.क्र.३०/ २०१३/विनिमय, भाग-२, दिनांक १७.४.२०१५ अनुसार वित्तीय अधिनियम पुस्तिका १९७८ मधील भाग पहिला, उपविभाग दोन मधील अ.क्र. ३ नियम क्र. ७; अ.क्र.४, नियम क्र.७; अ.क्र.२६-अ नियम क्र.७६, अ.क्र.२७ अ नियम क्र.७६ व अ.क्र.२७ब नियम क्र.७६ व अ.क्र.२८ नियम क्र.७६; अ.क्र.३७ नियम क्र.९० अन्वये प्रशासकीय विभागास प्राप्त अधिकारानुसार तसेच अल्प संख्यांक विभाग /का-८, दि. २८.०३.२०२२ च्या टिप्पणीन्वये मिळालेल्या सहमतीनुसार तसेच संदर्भ क्र. ३, ४ व ७ येथील शासन निर्णयातील तरतुदीचे काटेकोरपणे पालन करण्याच्या तसेच खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

अ) सदरहू यंत्रसामुग्री व साधन सामुग्रीचे विनिर्देश गरजेनुसार व अद्ययावत असल्याची खातरजमा करण्यात यावी. सदर तांत्रिक विनिर्देश (Technical specification) हे कोणत्याही विशिष्ट कंपनीला फायदा होईल अशा रितीने तयार केलेले नसल्याबाबत खातरजमा करण्यात यावी. तसेच प्रस्तावातील परिशिष्टात समाविष्ट असलेल्या बाबींचीच खरेदी करण्यात यावी.

ब) उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग शासन निर्णय क्र.भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-III/उद्योग-४, ०१.१२.२०१६ व त्या विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय अन्वये शासकीय विभागांनी करावयाच्या कार्यालयीन खरेदीसाठीच्या कार्यपद्धतीची सुधारीत नियमपुस्तिका यामधील अटी व शर्ती आणि तरतूदीनुसार, काटेकोरपणे पालन करून, विहित पद्धतीने खरेदी प्रक्रिया राबविण्यात यावी. तसेच सदर शासन निर्णयानुसार व विभागाच्या संदर्भ क्र. ७ शासन निर्णय दि.१९.११.२०१९ अन्वये गठित केलेल्या समितीच्या मान्यतेने कार्यवाही करण्यात यावी.

क) उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग शासन निर्णय क्र.भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-III/उद्योग-४, ०१.१२.२०१६, आणि उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१६/ प्र.क्र.२१५/ उद्योग-४, दि.२४ ऑगस्ट, २०१७ अन्वये दिलेल्या अटीच्या व शर्तीच्या खरेदी प्रक्रिया पूर्ण करून पुरवठादार निश्चित झाल्याशिवाय खरेदी देयके कोषागारातून आहरित करू नयेत.

ड) प्रशासकीय मान्यता देताना प्रस्तावित खरेदीचे दर हे अंदाजित आहेत. त्यामुळे खरेदी प्रक्रियेअंती दर निश्चित करण्यात यावा. सदर दर हा बाजार भावापेक्षा कमी असल्याबाबत आणि संबंधित पुरवठादाराने या बाबीचा इतर ठिकाणी ज्या दराने पुरवठा केला आहे, त्या दरापेक्षा जास्त नसल्याबाबत संचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांनी खातरजमा करावी.

इ) खरेदी करण्यात येणा-या बाबींचा पुरवठा झाल्यानंतर त्यांची साठवणूक व वितरण (storage & distribution) करणे तसेच, पुरवठा साखळी व्यवस्थापन (Supply chain management) आणि वस्तुसूची व्यवस्थापन (Inventory Management) योग्य पद्धतीने करून सदर बाबी विनावापर पडून राहणार नाहीत व त्यांचा विहीत मुदतीत वापर होईल, याची दक्षता घेण्यात यावी.

ई) मागणी क्रमांक ZE१,(००)(१६) अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये (आय.टी.आय.) (कार्यक्रम) “५२- यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री २२३५९५३४ या लेखाशिर्षाखाली या उद्दिष्टाकरिता सन २०२१-२२ करिता मंजूर असलेल्या अनुदानातून सदरचा खर्च भागविण्यात यावा. मात्र प्रत्यक्षात खर्च रु. १२.५० लाख इतक्या वितरीत झालेल्या मर्यादेतच करण्यात यावा, याबाबत दक्षता घेण्यात यावी.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०३३०१३०८२५८२०३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(वै. म. तांबे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत:

१. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, संचालनालय महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
२. सर्व सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, प्रादेशिक कार्यालय.
३. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, जिल्हा कोषागार कार्यालये.
४. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
५. निवासी लेखाधिकारी, व लेखा परिक्षक मुंबई.
६. महालेखापाल (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
७. निवडनस्ती (व्यशि-४).